

Prostatas vēža epidemioloģija Latvijā: izmaiņas pēdējos 20 gados

*Juris Plonis*¹, *Kristaps Bokums*¹, *Vinita Cauce*², *Pēteris Vaganovs*¹,
*Edvīns Miklaševičs*², *Ivars Geldners*¹,
*Egils Vjaters*¹, *Jānis Gardovskis*²

¹ *Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Uroloģijas centrs, Latvija*

² *Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas fakultāte, Latvija*

Ievads. Prostatas vēzis ir viena no biežāk diagnosticētajām vēža formām pasaulē un ir visbiežāk diagnosticētais vēzis Latvijā vīriešiem. Pēdējās divās desmitgadēs pasaulē ir strauji pieaudzis atklāto prostatas vēžu skaits, kas galvenokārt saistīts ar jaunajām diagnostikas skrīninga metodēm, kā rezultātā ar vien biežāk tiek runāts par hiperdiagnostiku.

Darba mērķis. Izvērtēt prostatas vēža epidemioloģiskās pārmaiņas pēdējos 20 gados Latvijā. Salīdzināt savstarpēji datus par prostatas vēža epidemioloģiju laika posmā no 1990. gada līdz 2000. gadam un no 2001. gada līdz 2010. gadam.

Materiāls un metodes. Retrospektīvā pētījumā tikai iekļauti 11 977 pacienti, kuriem tika diagnosticēts un histoloģiski apstiprināts prostatas vēzis laika periodā no 1990. līdz 2000. gada decembrim. Pētījumā tika iekļauti dati par prostatas vēža epidemioloģiju, riska faktoriem, ģenētiskajiem un to ietekmi uz izdzīvošanu. Dati tika analizēti, izmantojot *Microsoft Excel 2010* un *SPSS 19.0* programmu.

Rezultāti. Laika periodā no 1990. līdz 2012. gadam pētījumā iekļauti 11 977 vīrieši ar vidējo vecumu $70,4 \pm 8,7$ gadi, kuriem diagnosticēts prostatas vēzis. Visbiežāk prostatas vēzis sastopams vecuma grupā 70–75 gadi gan laika periodā no 1990. līdz 2000. gadam, kā arī no 2001. gada līdz 2010. gadam. Vidējā 5 gadu dzīvildze ir uzlabojusies no 44,9% laika periodā no 1990. līdz 2000. gadam un 79,1% laika periodā no 2001. līdz 2010. gadam.

Secinājumi. Prostatas vēža incidence un prevalence pēdējos 20 gados pakāpeniski pieaug. Tā kā Latvijā prostatas vēzis arvien tiek diagnosticēts vēlīnās stadijās, rezultāti saglabājas sliktāki, salīdzinot ar rezultātiem citās Rietumeiropas valstīs.

A